

INFORMATOR

PORADY PRAWNE I OBYWATELSKIE

System organów ochrony prawnej

Zagadnienia majątkowe

Porady konsumenckie

MEDIACJA – NOWA FORMA
ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTU

„Pozytywne Podejście do Opieki”

Przemoc domowa

Niepełnosprawność

Szanowni Państwo,

przekazuję na Państwa ręce informator, w którym można znaleźć szereg porad prawnych i obywatelskich. Został on podzielony na wybrane zagadnienia, które są częstym przedmiotem pytań i dyskusji z osobami zwracającymi się o wsparcie do Fundacji.

Materiał został opracowany przez specjalistów w danych dziedzinach, doświadczonych praktyków, którzy na co dzień współpracują z Wielkopolskim Centrum Pomocy Prawnej i Mediacji.

Fundacja realizuje swoje cele, w szczególności poprzez prowadzenie mediacji rodzinnych i cywilnych, organizowanie i wspieranie inicjatyw na rzecz rodziny oraz upowszechnianie informacji na temat ochrony praw dziecka.

Pomagamy rodzinom i osobom w trudnych sytuacjach życiowych, związanych z kryzysami, udzielamy nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększamy świadomość prawną społeczeństwa, informując o prawach, obowiązkach i uprawnieniach. Zajmujemy się również upowszechnianiem i ochroną praw konsumentów.

Jestem przekonany, że ta publikacja pomoże Państwu w znalezieniu odpowiedzi na niektóre z pytań, które sobie czasem zadajecie.

Prezes Zarządu
(-) Łukasz Nyczkowski

4 SYSTEM ORGANÓW OCHRONY PRAWNEJ

Wolność	strona 4
Domniemanie niewinności i prawo do obrony	strona 4
Prawo do sądu i jawnego postępowania sądowego	strona 5
Prawo do ochrony prywatności	strona 5
Prawo do opieki zdrowotnej	strona 5
Ochrona praw dziecka	strona 5
Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych obywateli	strona 6
Ochrona konsumentów, użytkowników i najemców	strona 6
Prawo drogi sądowej oraz zaskarżenia orzeczeń wydanych w I instancji	strona 6
Organy wyższego stopnia i organy naczelne w rozumieniu przepisów ustawy	strona 6
Kodeks postępowania administracyjnego	
Prawo wniesienia skargi do Trybunału Konstytucyjnego (TK)	strona 7
Prawo wystąpienia do Rzecznika Praw Obywatelskich	strona 7

8 ZAGADNIENIA MAJĄTKOWE

Testament	strona 8
Spadek	strona 10
Darowizna	strona 12

16 PORADY KONSUMENCKIE

Umowa odwróconego kredytu hipotecznego	strona 16
Umowa pożyczki	strona 16
Umowa sprzedaży	strona 16
Rękojmia za wady	strona 17
Wygaśnięcia uprawnień z tytułu rękojmi	strona 18
Ochrona konsumentów	strona 18
Umowa zawarta przez telefon	strona 18

20 MEDIACJA – NOWA FORMA ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTU

Kim jest mediator?	strona 20
W czym może pomóc mediator?	strona 20

22 „POZYTYWNE PODEJŚCIE DO OPIEKI”

Demencja	strona 22
----------	-----------

24 PRZEMOC DOMOWA

Rodzaje przemocy	strona 24
------------------	-----------

26 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Zespoły orzekające o niepełnosprawności	strona 27
Wybrane formy wsparcia i uprawnienia osób z niepełnosprawnością	strona 28

SYSTEM ORGANÓW OCHRONY PRAWNEJ

Wolność

W Rzeczypospolitej Polskiej każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie tej wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie. Każda osoba pozbawiona wolności nie na podstawie wyroku sądowego ma prawo odwołania się do sądu w celu niezwłocznego ustalenia legalności tego pozbawienia. O pozbawieniu wolności powiadamia się niezwłocznie rodzinę lub osobę wskazaną przez pozbawionego wolności.

Każda zatrzymana osoba powinna być niezwłocznie i w sposób zrozumiały dla niej poinformowana o przyczynach zatrzymania i w ciągu 48 godzin od chwili jej zatrzymania przekazana do dyspozycji sądu.

Zatrzymana osoba powinna być zwolniona, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do dyspozycji sądu nie zostanie jej doręczone postanowienie sądu o tymczasowym aresztowaniu wraz z przedstawionymi zarzutami.

Pamiętaj!

Osoby bezprawnie pozbawione wolności mają prawo do odszkodowania.

Domniemanie niewinności i prawo do obrony

Odpowiedzialności karnej podlega tylko ta osoba, która dopuściła się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Zasada ta nie wyklucza ukara-

niu za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił przestępstwo w myśl prawa międzynarodowego.

Pamiętaj!

Każda osoba, przeciwko której prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Ma w szczególności prawo wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu.

Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.

Prawo do sądu i jawnego postępowania sądowego

Każda osoba ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, a wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić tylko ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny.

Prawo do ochrony prywatności

Każda osoba ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Prawo do opieki zdrowotnej

Pamiętaj!

Każdemu przysługuje prawo do ochrony zdrowia, niezależnie od sytuacji mate-

rialnej, władze publiczne mają obowiązek zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.

Telefoniczna Informacja Pacjenta: 800 190 590 (z tel. stacjonarnych i komórkowych), czynna pn. - pt. w godz. 8.00 - 18.00.

Ochrona praw dziecka

Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, zatem każda osoba ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych, dlatego tworzy się różnego rodzaju formy pieczy zastępczej.

Jeśli jesteś dzieckiem i masz problem, z którym sobie nie radzisz i nie wiesz, do kogo zwrócić się o pomoc, zadzwoń pod numer Dziecięcego Telefonu Zaufania Rzecznika Praw Dziecka: 800 12 12 12 (połączenie bezpłatne).

Od poniedziałku do piątku od godziny 8.15 do 20.00 dyżurują tam specjaliści, czekający na telefon, zatem, jeśli:

- przeżywasz smutek, lęk, osamotnienie;
- nie radzisz sobie z konfliktem w Twojej rodzinie;
- masz problemy w relacjach z rówieśnikami;
- masz trudności w nauce;
- ktoś stosuje wobec Ciebie przemoc.

Pod numer Dziecięcego Telefonu Zaufania mogą również dzwonić osoby dorosłe, by zgłosić problemy dzieci.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych obywateli

Władze publiczne zobowiązane są do prowadzenia polityki sprzyjającej zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.

Ochrona konsumentów, użytkowników i najemców

Władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Bezpłatne informacje, porady dla konsumentów:

Infolinia Konsumentencka, prowadzona przez Fundację Konsumentów tel. 801 440 220 oraz 22 290 89 16 (od poniedziałku do piątku w godz. 8:00 - 18:00, opłata wg taryfy operatora).

Prawo drogi sądowej oraz zaskarżenia orzeczeń wydanych w I instancji

Pamiętaj!

Każda ze stron postępowania administracyjnego, czy sądowego ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określają przepisy szczególne.

Postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Decyzje ostateczne to takie, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie postępowania administracyjnego lub ustawach szczególnych.

Decyzje administracyjne mogą być zaskarżane do sądu administracyjnego z powodu ich niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach, natomiast decyzje ostateczne, których nie można zaskarżyć do sądu, są prawomocne.

Organy wyższego stopnia i organy naczelne w rozumieniu przepisów ustawy Kodeks postępowania administracyjnego

- Organami wyższego stopnia w rozumieniu kodeksu są:
 - w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego – samorządowe

kolegia odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej;

- w stosunku do wojewodów – właściwi w sprawie ministrowie;

- w stosunku do organów administracji publicznej innych niż określone wyżej – odpowiednie organy nadrzędne lub właściwi ministrowie, a w razie ich braku – organy państwowe sprawujące nadzór nad ich działalnością;

- w stosunku do organów organizacji społecznych – odpowiednie organy wyższego stopnia tych organizacji, a w razie ich braku – organ państwowy sprawujący nadzór nad ich działalnością.

● Organami naczelnymi w rozumieniu kodeksu są:

- w stosunku do organów administracji rządowej, organów jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem samorządowych kolegiów odwoławczych, oraz organów państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych – Prezes Rady Ministrów lub właściwi ministrowie;

- w stosunku do organów państwowych innych niż określone wyżej – odpowiednie organy o ogólnokrajowym zasięgu działania;

- w stosunku do organów organizacji społecznych – naczelne organy tych organizacji, a w razie braku takiego organu

- Prezes Rady Ministrów lub właściwi ministrowie sprawujący zwierzchni nadzór nad ich działalnością.

Prawo wniesienia skargi do Trybunału Konstytucyjnego (TK)

Każda osoba, czyjej konstytucyjne wol-

ności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Prawo wystąpienia do Rzecznika Praw Obywatelskich

Każda osoba ma prawo wystąpienia, na zasadach określonych w ustawie, do Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez organy władzy publicznej.

Ważne!

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich działa linia telefoniczna dla obywateli, którzy chcą uzyskać informacje o przysługujących prawach i sposobie złożenia wniosku. Pracownicy Infolinii udzielają informacji o przysługujących obywatelom prawach oraz wskazują możliwe sposoby postępowania.

INFOLINIA jest czynna:

- w poniedziałek w godz. 10.00 - 18.00
- od wtorku do piątku w godz. 8.00 - 16.00

Numer telefonu: 800 676 676 (połączenie jest bezpłatne z telefonów stacjonarnych oraz telefonów komórkowych).

ZAGADNIENIA MAJĄTKOWE

Testament

Zadajemy sobie czasami pytanie, po co sporządzać testament. Rzeczywiście także bez jego sporządzenia nasz majątek będzie

dziedziczony, ale tylko poprzez testament możemy sami określić krąg spadkobierców, niektórych obciążyć poleceniem, komuś zrobić zapis, a kogoś wydziedziczyć.

Rodzaje testamentów

Testament może być sporządzony tylko w formach przewidzianych przepisami kodeksu cywilnego. Wyróżnia się testamenty zwykłe: własnoręczny (holograficzny), w formie aktu notarialnego oraz urzędowy (alograficzny) oraz testamenty szczególne: ustny, testament podczas podróży na polskim statku morskim lub powietrznym i testament wojskowy.

Testament własnoręczny jest najprostszą formą testamentu, ale dostępną tylko dla osób potrafiących pisać. Testator musi spełniać trzy przesłanki: napisać testa-

Testament może sporządzić tylko osoba fizyczna, która ma pełną zdolność do czynności prawnych, a więc osoba pełnoletnia, czyli osoba, która ukończyła 18 lat albo małoletni, który poprzez związek małżeński uzyskał pełnoletność.

ment w całości własnoręcznie, podpisać oraz opatrzyć datą.

Osoby niewidome, głuche, nieme, głuchonieme, nieumiejące pisać i czytać, nieznające języka polskiego mogą sporządzić testament tylko w formie aktu notarialnego.

Testament allograficzny, urzędowy polega na ustnym oświadczeniu ostatniej woli w obecności dwóch świadków: wójta, burmistrza, prezydenta miasta, starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urzędu stanu cywilnego. Takiego testamentu nie mogą sporządzić osoby głuche lub nieme, ponieważ testator ogłasza swoją wolę ustnie. Nie można posługiwać się językiem migowym.

Testament może zawierać następujące rozrządzenia:

1. powołanie spadkobiercy,
2. ustanowienie zapisu,
3. ustanowienie polecenia,
4. powołanie wykonawcy testamentu,
5. wydziedziczenie niektórych spadkobierców.

Powołanie spadkobiercy w testamencie to nic innego jak wskazanie spadkobiercy testamentowego albo z imienia i nazwiska albo w inny sposób umożliwiający jego identyfikację, np. mojej najstarszej córce.

Zapis jest takim rozporządzeniem w testamencie, na mocy którego spadkodawca zobowiązuje spadkobiercę testamentowego lub spadkobiercę ustawowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapisobiercy).

Spadkodawca może w testamencie włożyć na spadkobiercę lub na zapisobiercę obo-

Bywają takie sytuacje życiowe, nagle, w których sporządzenie testamentu własnoręcznego, notarialnego czy też przed urzędnikiem jest już niemożliwe albo utrudnione. W takiej sytuacji można sporządzić testamenty szczególne. W przypadku zaistnienia obawy rychłej śmierci można sporządzić testament ustny, w przypadku podróży statkiem morskim lub powietrznym można sporządzić testament podróżny, a w razie mobilizacji, wojny lub niewoli także wojskowy.

Testamenty szczególne mogą być sporządzone jednak tylko w tych ściśle określonych okolicznościach, a ich moc prawna jest ograniczona w czasie.

Testament zawiera rozporządzenie przez testatora swoim majątkiem na wypadek śmierci. Może zawierać tylko rozporządzenie jednego testatora, nie można więc sporządzić testamentu wspólnego, np. małżonkowie nie mogą zawrzeć wspólnego oświadczenia, takie testamenty są nieważne.

wiązek oznaczonego działania nie czynią nikogo wierzycielem (polecenie).

Spadkodawca w testamencie może powołać wykonawcę testamentu. Zgodnie z przepisami do obowiązków wykonawcy należy: zarządzanie majątkiem spadkowym, spłatenie długów spadkowych, wykonanie zapisów i poleceń, a następnie wydanie spadkobiercom majątku spadkowego zgodnie z wolą spadkodawcy i z ustawą.

SPADKI

Czym jest spadek?

Spadek to ogół praw i obowiązków należących do **spadkodawcy** w chwili jego śmierci i przechodzących na jego następców prawnych w drodze **dziedziczenia**.

W Polsce **spadek** można objąć na drodze **dziedziczenia testamentowego** albo **dziedziczenia ustawowego**.

Prawo spadkowe stanowi, że jeśli spadkodawca nie sporządził testamentu, całość spadku podlega dziedziczeniu ustawowemu, czyli wedle przepisów Kodeksu Cywilnego obowiązujących w dniu tak zwanego **otwarcia spadku**, czyli de facto – w dniu śmierci **spadkodawcy**.

Natomiast jeżeli testament został spisany przez **spadkodawcę**, ma on w polskim sys-

temie prawnym charakter nadrzędny nad zasadami dziedziczenia ustawowego. W testamencie to sam **spadkodawca** określa kogo i w jakiej części chce po swojej śmierci obdarować majątkiem. Na podstawie testamentu **spadek** mogą otrzymać osoby spoza rodziny, a nawet osoby zupełnie obce **spadkodawcy**, jeśli tylko testament nie zawiera wad prawnych.

Kiedy następuje nabycie spadku?

Jeżeli mamy do czynienia z **dziedziczeniem ustawowym**, sprawa jest jednoznaczna. **Nabycie spadku** następuje w świetle **prawa spadkowego** w momencie **otwarcia spadku**. Moment ten zaś tożsamy jest z chwilą śmierci **spadkodawcy**.

Kiedy, komu i w jakiej części należy się spadek?

Kodeks Cywilny stanowi, że w pierwszej kolejności do **spadku** powoływane są dzieci **spadkodawcy**, a także jego małżonek. Wszyscy oni dziedziczą spadek w częściach równych, przy czym część **spadku** przypadająca na małżonka nie może być mniejsza niż jedna czwarta, z którego to przywileju w praktyce małżonek korzysta w przypadku przynajmniej czworga potomstwa. Co ciekawe, spadkobiercą może być dziecko, które jeszcze się nie narodziło, ale już zostało poczęte.

Jeżeli dziecko **spadkodawcy** zmarło przed rodzicami, czyli nie żyje w momencie **otwarcia spadku**, wówczas jego udział spadkowy dzielony jest w częściach równych pomiędzy jego dzieci (czyli wnuki **spadkodawcy**).

Jeżeli **spadkodawca** nie miał zstępnych (dzieci, wnuków, prawnuków), do spadku powoływani są jego małżonek oraz rodzice – matka i ojciec otrzymują po jednej czwartej **spadku**. Jeżeli w takiej sytuacji jedno z rodziców nie dożyło dnia **otwarcia spadku**, przypadający na niego udział przechodzi na rodzeństwo **spadkodawcy**. Takich niuansów jest znacznie więcej, szczególnie należy sprawdzić w Kodeksie Cywilnym. Kwestie dziedziczenia ustawo-

wego regulują artykuły od 931 do 940. Zapewne wiele osób zdziwi się słysząc, że nabycie spadku następuje w momencie otwarcia spadku, a więc w chwili śmierci spadkodawcy. A sprawa spadkowa? Tu właśnie należy przeprowadzić rozróżnienie. O ile nabycie spadku jest automatyczne w opisanym wyżej momencie, o tyle pozostaje jeszcze kwestia rozporządzania przedmiotami wchodzącymi w skład spadku.

Chodzi tutaj między innymi o:

- nieruchomości – bez sądowego postanowienia, o stwierdzeniu nabycia spadku nie da się zmienić wpisów w księdze wieczystej ani rejestrze gruntów i budynków. Czyli nie można nieruchomości na przykład sprzedać.
- samochody – postanowienie potrzebne jest do zmian w dowodzie rejestracyjnym i karcie pojazdu. Bez tego nie sprzedamy auta.
- udziały w spółce – zmian w KRS także nie

Nie należy mylić pojęcia **otwarcia spadku** z otwarciem testamentu, które jest odczytaniem woli zmarłego, już po jego śmierci.

dokona się bez postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Jak przeprowadzić sprawę spadkową?

Aby przeprowadzić sprawę spadkową, do właściwego sądu rejonowego należy złożyć pisemny wniosek o stwierdzenie nabycia spadku, podpisany przez przynajmniej jednego spadkobiercę. Do wniosku należy załączyć:

- akt zgonu spadkodawcy,
- akty urodzenia i (lub) małżeństwa spadkobiorców,
- potwierdzenie uiszczenia wpisu sądowego.

Wniosek składamy w tylu kopiach, ile osób uczestniczy w sprawie spadkowej. Wzory wniosków, wraz z wykazem potrzebnych dokumentów, dostępne są na stronach internetowych poszczególnych sądów rejonowych.

Do 2015 roku skala dramatów bywała wielka, bo tak zwani bierni spadkobiercy, którzy nie złożyli oświadczenia, z automatu byli traktowani jako przyjmujący spadek w całości i tym samym odpowiadający za długi w pełnej wysokości. Wielokrotnie okazywało się, że członkowie najbliższej rodziny byli „obdarowywani” przez zmarłego ojca czy męża długami znacznie przekraczającymi jego majątek, tylko dlatego, że z niewiedzy, nieznajomości prawa, nie złożyli w stosownym czasie oświadczenia.

DAROWIZNA

Co do zasady, podmioty, które dokonują czynności prawnych są ukierunkowane na osiągnięcie określonych korzyści. Często jednak dokonują jakiejś czynności prawnej w innym celu. Może to być chęć, żeby ktoś inny osiągnął korzyść, samozadowolenie z racji tego, że uczyniliśmy komuś przyjemność, dowód wdzięczności, wsparcie dla znajdującego się w potrzebie, altruizm, cele charytatywne itp. Darowizna może być też sposobem okazania komuś przyjaźni czy uznania. Czasem też działanie darczyńcy spowodowane jest potrzebą chwili. Elementem charakterystycznym darowizny jest to, iż zachowanie darczyńcy nie jest nastawione na osiągnięcie jakiegokolwiek korzyści. Z racji tego darowizna nazywana jest

Każdy spadkobierca powinien w ciągu 6 miesięcy od momentu powzięcia wiedzy o nabyciu spadku, złożyć oświadczenie o tym, czy spadek przyjmuje w całości, czy też nie. Dlaczego spadkobierca miałby odmówić przyjęcia spadku? Dlatego, że spadek to nie tylko majątek i rozmaite prawa spadkodawcy, ale także rozmaite jego zobowiązania, takie jak kredyty, pożyczki, długi.

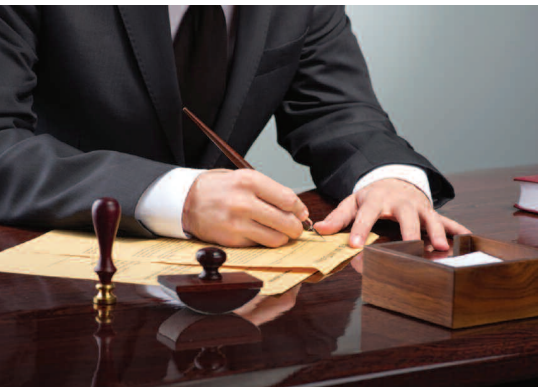
aktem szczodropliwości. Korzyść, o której mowa osiąga tylko jedna ze stron. Darowizna w Kodeksie Cywilnym występuje jako umowa, a nie jak mogłoby się wydawać – jednostronne oświadczenie woli tego, który daruje (darczyńcy). Taka konstrukcja wyłącza możliwość obdarowania kogokolwiek wbrew jego własnej, nieprzymuszonej woli. W umowie darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swojego majątku (art. 888 § 1 k.c.). Równocześnie z tym nie następuje nałożenie obowiązku drugiej strony do świadczenia czegoś w zamian.

W przypadku umowy darowizny z jednej strony mamy zmniejszenie majątku darczyńcy, a z drugiej powiększenie aktywów majątkowych obdarowanego lub też zmniejszenie się jego pasywów. Innymi słowy wykonanie darowizny musi skutkować przesunięciem majątkowym. Świad-

czenie darczyńcy może przybrać formę działania albo zaniechania. Darowizna należy do umów jednostronnie zobowiązujących. Może ona być zawarta na zasadach ogólnych prawa cywilnego między

W 2015 roku w życie weszła nowelizacja prawa spadkowego. Zakłada ona dziedziczenie z dobrodziejstwem inwentarza. Mówiąc inaczej, bierny spadkobierca odpowiada teraz za długi spadkodawcy wyłącznie do wysokości pozostawionych mu aktywów.

wszystkimi podmiotami, zarówno osobami fizycznymi, jak i osobami prawnymi oraz tzw. ułomnymi osobami prawnymi. W zasadzie nie ma żadnych ograniczeń dotyczących możliwości przyjmowania darowizn. Decyduje o tym zdolność prawna. Co ważne, po jednej stronie umowy może występować wiele podmiotów, czyli darczyńcą mogą być np. współwłaściciele, którzy mogą obdarować jedną lub wiele osób. Analogicznie jest w przypadku, gdy przedmiotem darowizny jest jakaś rzecz (darowizna jednej rzeczy może być ustanowiona na rzecz wielu podmiotów). Nie ma żadnych przeszkód, aby umowa darowizny została zawarta na rzecz osoby trzeciej. Umowa darowizny jest też umową konsensualną. Z tego wynika, że wywołuje ona skutki z chwilą, kiedy strony złożą zgodne oświadczenia woli. Jeśli strony nie określiły terminu wydania przedmiotu darowizny, należy przyjąć, że świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu do wykonania (art. 455 k.c.). Wydanie przedmiotu następuje przez jej fizyczne przekazanie obdarowanemu, jak również może nastąpić w sposób określony w art. 349-351 k.c., czyli:

- dotychczasowy posiadacz samoistny zachowuje rzecz w swoim władaniu jako posiadacz zależny albo jako dzierżyciel na podstawie stosunku prawnego, który strony ustalą jednocześnie,
- przeniesienie posiadania samoistnego następuje przez umowę między stronami i przez zawiadomienie posiadacza zależnego albo dzierżyciela, jeśli rzecz znajduje się w posiadaniu zależnym albo w dzierżeniu osoby trzeciej,
- przeniesienie posiadania samoistnego na posiadacza zależnego albo na dzierżyciela następuje na mocy samej umowy między stronami.

Oczywiście nie ma żadnych przeszkód, aby dokonanie przysporzenia na rzecz obdarowanego zostało dokonane przez rozłożenie je na raty. Może ono także mieć postać świadczenia okresowego. Darowizna jest także umową kauzalną, a cechą wyróżniającą umowę darowizny od wielu umów nienazwanych z Kodeksu Cywilnego, jest jej nieodpłatny charakter (świadczenie jest bezpłatne tylko wtedy, gdy druga strona umowy nie zobowiązuje się do jakiegokolwiek świadczenia w zamian za to, że darczyńca dokona przysporzenia na jego rzecz). Nieodpłatność obejmuje brak jakiegokolwiek ekwiwalentu, zarówno w chwili dokonania umowy darowizny, jak i później. Dlatego też umowa najmu, gdy zwalnia się wynajmującego z obowiązku płacenia czynszu i innych opłat związanych, z przedmiotem najmu, nie może być uznana za umowę darowizny. Dzieje się tak dlatego, że owe zwolnienie jest korzyścią, jaką otrzymuje wynajmujący od najemcy. Z tego wynika, że umowa najmu nie jest czynnością darmową. Również wpłata, której podstawą, w przyszłości będzie przyłącze-

nie się do kanalizacji sanitarnej wybudowanej na osiedlu mieszkaniowym, nie jest umową darowizny. Przekazanie zakładowych budynków mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 października 1994 r., o zasadach przekazywania zakładowych budynków mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe, mimo swojej nieodpłatności, nie są uznawane za umowę darowizny.

Termin „nieodpłatność” dostarcza wiele wątpliwości, które pojawiają się w sytuacji, kiedy zastrzeże się na rzecz darczyńcy jakiegokolwiek świadczenie, które nie pozostaje w jakimkolwiek związku z wielkością świadczenia otrzymanego przez obdarowanego. Skoro przyjmuje się, że o ekwiwalentności świadczeń, które strony umowy otrzymują, decyduje subiektywne wyobrażenie stron o wielkości świadczeń wzajemnych, to należy przyjąć, że jakiegokolwiek korzyść uzyskana przez darczyńcę świadczy o braku uznania takiej umowy za darowiznę. Często powodem uczynienia darowizny jest chęć okazania dowodu wdzięczności za jakąś życzliwość, którą obdarowany okazał. Taka okoliczność nie stoi na przeszkodzie uznania umowy za darowiznę. Jeśli tego typu korzyści zaistniały lub były spodziewane w przyszłości, to muszą one być traktowane jedynie jako pobudka do działania ze strony darczyńcy. Oczywiście ważność umowy darowizny nie jest uzależniona od tego czy obdarowany zobowiązał się do sprawowania opieki nad darczyńcą. Obdarowany powinien jednak poczuwać się do moralnego obowiązku wdzięczności, zwłaszcza jeśli umowa darowizny jest zawarta między osobami najbliższymi. Dla nich obowiązek

pomocy wynika z węzłów pokrewieństwa. Dokonywanie darowizn przez małżonków lub jednego z nich - gdy trwa ustawowa wspólność majątkowa, reguluje kodeks rodzinny i opiekuńczy. Dopuszczalna jest umowa darowizny zawarta na wypadek śmierci darczyńcy. Natomiast umowa darowizny nieruchomości ukryta pod pozorną umową sprzedaży nieruchomości jest nieważna.

Opracował: Marcin Brambor

Świadczenie darczyńcy na rzecz obdarowanego może polegać na:

- przeniesieniu praw z majątku darczyńcy do majątku obdarowanego:
- prawa własności,
- użytkowania wieczystego,
- wierzytelności,
- zapłacie pewnej sumy pieniężnej.
- ustanowieniu praw majątkowych,
- służebności osobistej,
- zwolnieniu obdarowanego z długu,
- zniesieniu prawa obciążającego rzecz należącą do obdarowanego,
- hipoteki.

PORADY KONSUMENCKIE

Umowa odwróconego kredytu hipotecznego

Jest to instytucja prawa cywilnego, która ze swej natury, wydaje się być korzystna dla seniorów, którzy dysponują własną nieruchomością.

Otóż jest to specyficzny rodzaj kredytu, zabezpieczonego hipoteką na nieruchomości. Uprawnione do udzielenia takiego kredytu są wyłącznie banki, czyli instytucje podlegające nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

Specyfika tego kredytu polega na tym, że bank zobowiązuje się do wypłaty kredytobiorcy określonej kwoty pieniędzy, w ratach lub jednorazowo, natomiast kredytobiorca nie dokonuje spłaty kredytu.

Spłata kredytu następuje dopiero po śmierci kredytobiorcy.

Ważne jest, że spadkobiercy nie tracą prawa do nieruchomości, pod warunkiem spłaty zadłużenia wraz z odsetkami oraz innymi kosztami.

Jeżeli zaś spadkobiercy nie spłacą kredytu, będą zobowiązani do przeniesienia własności nieruchomości na bank.

Umowa pożyczki

Pożyczka, której wartość przekracza 500 zł, powinna być sporządzona na piśmie.

Termin przedawnienia pożyczki, nie udzielonej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub zawodową, wynosi 6 lat.

Umowa sprzedaży

Ten rodzaj umów dotyczy wszystkich, ponieważ codziennie zawieramy niezliczoną

Pamiętaj!

- Nie podpisuj żadnych dokumentów bez dokładnego zapoznania się z ich treścią, a w kontaktach z przedstawicielami firm stosuj zasadę ograniczonego zaufania.
- Gdy „miły Pan lub Pani” koniecznie chce Ciebie „odwieźć” w mieszkaniu, prośbę informować, że będzie to możliwe po powrocie współmieszkańca, syna lub córki do domu.
- Odstąpienie od umowy zawartej przez telefon wymaga zachowania formy pisemnej. Oświadczenie składane przedsiębiorcy musi więc przybrać formę pisma. Najbezpieczniej wysłać ją listem poleconym za potwierdzeniem odbioru.
- Złożony podpis zobowiązuje!

liczbę takich umów.

Z tego rodzaju umowami wiążą się pojęcia gwarancji i rękojmi.

Gwarancji udziela generalnie producent (lub też sprzedawca, to on bowiem przy zawieraniu tej umowy wręcza dokument gwarancyjny), który rozpatruje roszczenia zgłaszane przez konsumenta.

Jeżeli zakupiona rzecz dotknięta jest wadą fizyczną lub prawną, sprzedawca odpowiada względem kupującego, z tytułu rękojmi.

Gwarancja to oświadczenie, które określa obowiązki gwaranta i kupującego, a sposobem udzielenia gwarancji jest wydanie kupującemu przez sprzedawcę dokumentu gwarancyjnego.

Dokument ten powinien zawierać przede wszystkim nazwę i adres gwaranta oraz czas trwania ochrony gwarancyjnej.

Jeżeli gwarancja dotyczy jakości sprzeda-

nej rzeczy, gwarant ma obowiązek usunięcia wady fizycznej rzeczy lub dostarczenie rzeczy wolnej od wad.

Ustawowy termin gwarancji trwa dwa lata i zaczyna się od dnia wydania produktu kupującemu.

Termin ten może być modyfikowany umownie, może być krótszy lub dłuższy.

Jeżeli gwarant dokonał wymiany rzeczy na wolną od wad, albo dokonał istotnych napraw, termin gwarancji biegnie na nowo. W okresie gwarancji naprawa może być dokonywana przez samego gwaranta lub za pośrednictwem osób trzecich, czyli przez autoryzowane serwisy.

Rękojnia za wady

Niezależnie od gwarancji, sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli sprzedany produkt ma wadę fizyczną

lub prawną, również z tytułu rękojmi. Wada fizyczna występuje, jeżeli sprzedana rzecz lub wykonana usługa jest niezgodna z umową.

Kupujący może wtedy żądać obniżenia lub zwrotu zapłaconej ceny.

Może też żądać wymiany rzeczy na wolną od wad.

Nie można odstąpić od umowy, jeżeli sprzedawca niezwłocznie wymieni rzecz wadliwą na wolną od wad.

Wada prawna natomiast ma w szczególności miejsce wtedy, gdy rzecz stanowi własność osoby trzeciej.

Wygaśnięcia uprawnień z tytułu rękojmi

Sprzedawca odpowiada z tytułu rękojmi, jeżeli wada fizyczna zostanie stwierdzona:

- w przypadku rzeczy ruchomej – przed upływem dwóch lat,
- w przypadku nieruchomości – przed upływem pięciu lat od dnia wydania rzeczy kupującemu.

Gdy kupującym jest konsument, roszczenie o usunięcie wady, wymiany rzeczy na wolną od wad lub zwrotu zapłaconej ceny, przedawnia się z upływem roku, licząc od dnia nabycia produktu. Nie jest to jednak rzecz oczywista, ponieważ przepis art. 556 (2) Kodeksu Cywilnego mówi, iż jeżeli wada produktu pojawi się w ciągu roku od daty nabycia domniemywa się, że istniała w chwili zakupu.

Ochrona konsumentów

Konsument ma możliwość odstąpienia od umowy, zawartej poza siedzibą przedsiębiorstwa, w ustawowym terminie 14 dni,

bez podania przyczyny i w zasadzie bez ponoszenia kosztów.

W przypadku zakupów dokonanych w siedzibie przedsiębiorstwa (w sklepie), jeżeli rzecz sprzedana ma wady, konsument może złożyć reklamację – termin do jej wniesienia to, generalnie 2 lata, chyba, że dokument gwarancyjny przewiduje inny okres gwarancji.

Sprzedawca w terminie 14 dni od złożenia reklamacji powinien ją uznać lub odrzucić. Brak odpowiedzi w tym terminie oznacza uznanie reklamacji.

Umowa zawarta przez telefon

Umowa zawarta przez telefon należy do katalogu umów zawieranych na odległość.

Nie podpisujcie Państwo umów (czyt. żadnych dokumentów), nie czytając ich, aby zapoznać się z treścią.

Ostrzeżenie to jest też zawarte w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 03.02.2011 r., VI Ca 958/10, LEX 846098 . Mianowicie, jeżeli podpisujecie Państwo jakikolwiek dokument, to znaczy, że zapoznaliście się z jego treścią i aprobowanie wszelkie zawarte w nim postanowienia.

Konsumentowi zawierającemu umowę przez telefon przysługuje szereg dodatkowych i preferencyjnych uprawnień. Ma on prawo, by odstąpić od umowy zawartej przez telefon bez konieczności podawania przyczyny. Zawarcie umowy tylko przez telefon nie jest możliwe.

Umowa na odległość (umowa zawarta przez telefon) musi zostać dostarczona w formie pisemnej, mailowo lub w inny sposób.

Przesłaną umowę należy wnikliwie przeczytać i dopytać o treści, które są niezrozumiałe. Nie można zmusić nikogo do podpisania umowy.

Odstąpienie od umowy zawartej przez telefon wymaga zachowania formy pisemnej. Oświadczenie składane przedsiębiorcy musi więc przybrać formę pisma. Najbezpieczniej wysłać je listem poleconym za potwierdzeniem odbioru.

Umowy zawierane przez telefon, coraz częściej dotyczą osób starszych.

Specjalne przeszkolenie oraz umiejętności przedstawicieli firm do przekonywania potencjalnych klientów, aby dokonali zakupu powoduje, że bardzo często i to wielokrotnie nie zważając na cenę, wyrażamy zgodę na dokonanie transakcji.

Pierwszą rzeczą, którą należy zrobić, jest poinformowanie osoby telefonującej, że będziemy nagrywać rozmowę.

Opracował: Piotr Brudło

MEDIACJA – NOWA FORMA ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTU

Kim jest mediator?

Mediator jest profesjonalnym moderatorem sporów – czyli innymi słowami, jest pomocnikiem w godzeniu skłóconych rodzin, pomaga prowadzić rozmowy dłużników z wierzycielami, pomaga rodzicom po rozstaniu rozmawiać o ważnych, wciąż łączących ich kwestiach.

W czym może pomóc mediator?

Zakres jest praktycznie nieograniczony, ale spróbuję Państwu przybliżyć nieco możliwe tematy:

- **spory rodzinne** – gdy komunikacja w domu jest już trudna, rozmowy spro-

wadzają się do kłótni, ciężko znaleźć jakkolwiek nić porozumienia – warto udać się do mediatora, który wysłucha, spróbuje wskazać możliwe rozwiązania, a co najważniejsze – nigdy nikogo do niczego nie zmusi – zawsze Państwo będziecie podejmować wszystkie decyzje.

- **kontakty rodziców z dziećmi** – czasem po rozwodzie pojawiają się problemy w ustaleniu kontaktów z dziećmi, który rodzic ma które dni spędzać z dzieckiem – warto udać się do mediatora, który pomoże to uregulować, wskaże podstawy prawne i wyjaśni, gdzie trzeba złożyć odpowiednie dokumenty, celem zatwierdzenia ich przez sąd.

- **obowiązek alimentacyjny** – jedna z najczęstszych materii spornych, którą warto uregulować przy pomocy mediatora, jest to szybsze, aniżeli za pośrednictwem sądu, a także daje większą swobodę przy podejmowaniu decyzji; nie wiąże się to też z żadną zbędną biurokracją – liczba niezbędnych dokumentów jest ograniczona do minimum.
- **spory dłużników z wierzycielami** – sytuacje, kiedy kredyty się namnożyły, a spłata wydaje się problematyczna – warto udać się do mediatora, który wesprze wiedzą na temat konsolidacji długów, stworzy dla Was pisma do wierzycieli, umówi z nimi spotkanie, pomoże wszystkim zainteresowanym w rozmowach i w wyjściu z trudnej sytuacji.

Opracował: Mateusz Gierczak

„POZYTYWNE PODEJŚCIE DO OPIEKI”

Demencja to progresywny zespół objawów spowodowany chorobami mózgu. Obecnie około 500 000 Polaków cierpi z powodu chorób otępiennych. Najbardziej rozpowszechnioną formą demencji jest choroba Alzheimer'a. Charakteryzuje się utratą pamięci i pogorszeniem funkcji poznawczych (myślenie, koncentracja, zdolność uczenia się) co powoduje utrudnienia w życiu codziennym. Demencja stopniowo osłabia zdolność przetwarzania komunikatów z otoczenia, ostatecznie powodując drastyczne zmiany nastroju, pamięci i zachowania. Członkowie rodziny opiekujący się małżonkiem, rodzicem czy inną bliską osobą żyjącą z demencją, są obarczeni życiem w ciągłym stresie, zmęczeniu i lęku co może sprzyjać wystąpieniu depresji.

Twój bliski lub Ty otrzymaliście diagnozę? Co możemy zrobić?

Teepa Snow – znana na całym świecie, amerykańska terapeutka, edukatora o demencji i trener mówi:

„Nie ustawajmy w staraniach, dopóki nie znajdziemy lekarstwa” („Until there's a cure... There's care”).

Teepa Snow jest twórcą kompleksowego programu „Positive Approach to Care TM” (PAC- Pozytywne Podejście do Opieki), który powstał w oparciu o ponad 35-letnią praktykę Teepy w pracy z osobami żyjącymi z demencją. Założeniem interdyscyplinarnego programu „Pozytywne Podejście do Opieki” jest pomoc rodzinom oraz profesjonalistom w zrozumieniu zmian oraz wyzwań, z którymi na co dzień borykają się osoby

żyjące z demencją. Teepa Snow w swoim programie dzieli się technikami Positive Physical Approach™ (Pozytywne Fizyczne Podejście) oraz Hand under Hand™ (Ręka w Rękę), które ułatwiają asystowanie pod-

opiecznemu nie tylko podczas codziennej opieki, ale pozwalają również uniknąć stresujących i agresywnych sytuacji. Dają podstawową wiedzę i umiejętności w zakresie partnerskiej opieki.

Opracowała: Aneta Jędrejko

PRZEMOC DOMOWA

PRZEMOC DOMOWA w rozumieniu ustawy jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członka rodziny, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną wolność, w tym seksualną powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzaje przemocy:

- **Psychiczna** – może polegać na krzyczeniu, ubliżaniu, stosowaniu gróźb, upokarzaniu, zastraszaniu, wyśmiewaniu, ciągłym krytykowaniu, izolowaniu kontaktów z innymi ludźmi,
- **Fizyczna** – może polegać na biciu, uderzaniu, duszeniu a także popychaniu, szarpaniu
- **Przemoc seksualna** – jest to zmuszanie ofiary do jakichkolwiek zachowań seksualnych wbrew jej woli
- **Przemoc ekonomiczna** - jest to poddawanie się całkowitej kontroli finansowej przez sprawcę. Osoba stosująca przemoc uzależnia ofiarę od siebie np. poprzez zabieranie zarobionych pieniędzy, wydzielanie kwot.
- **Zaniedbanie** – jest to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych

Bardzo często sprawcy nie ograniczają się jedynie do jednej z rodzajów przemocy, znęcają się nad ofiarą np. zarówno fizycznie jak i psychicznie.

WAŻNE! - aby osoba doznająca przemocy domowej mogła otrzymać profesjonalną pomoc, konieczne jest zgłoszenie tego faktu odpowiednim instytucjom.

Instytucje wspierające osoby doznające przemocy:

- Policja – policja ma obowiązek zapewnienia osobie zgłaszającej bezpieczeństwa, sporządzenie Niebieskiej Karty
- Prokuratura - ofiara przemocy może zgłosić sprawę do prokuratury, która podejmie kroki prawne (oddania podejrzanego pod dozór Policji z zakazem kontaktowania się z pokrzywdzonym, tymczasowe aresztowanie podejrzanego, nakazania podejrzanemu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym),
- Ośrodek Pomocy Społecznej – udziela pomocy w sprawach socjalnych, prawnych i bytowych; sporządzenie Niebieskiej Karty

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - udziela pomocy w sprawach prawnych, socjalnych, ale też zapewnienie wsparcia terapeutycznego; wsparcie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej: sporządzenie Niebieskiej Karty
- Służba zdrowia - lekarz prócz zapewnienia pierwszej pomocy medycznej na życzenie pacjenta może wystawić zaświadczenie o obrażeniach na prośbę ofiary; możliwość sporządzenie Niebieskiej Karty Pomoc specjalisty, a także informacja, że szukanie profesjonalnej pomocy nie jest niczym złym, może zmobilizować osobę doznającą przemocy do przeciwstawienia się osobie stosują

Opracowała: Karolina Grynia

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Orzekanie o niepełnosprawności zostało uregulowane w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który to akt prawny ustala trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Niezdolność do samodzielnej egzystencji

oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Zaliczenie osoby do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej;
- zatrudnienia w formie telepracy.

Kontrolę w zakresie spełniania powyższych warunków przeprowadza Państwowa Inspekcja Pracy.

Zespoły orzekające o niepełnosprawności

- powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako pierwsza instancja;

- wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako druga instancja.

Legitymację dokumentującą niepełnosprawność albo legitymację dokumentującą stopień niepełnosprawności wystawia się na wniosek osoby niepełnosprawnej lub jej przedstawiciela ustawowego. Osoba niepełnosprawna, składając wniosek, przedstawia do wglądu prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych

oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Należy jednak pamiętać, że rehabilitacja lecznicza osób nie-

Wiesz, że...

Aktywne uczestnictwo w grupie społecznej pomaga w pracy nad sobą, w osobistym rozwoju, a także w radzeniu sobie z codziennymi trudnościami.

pełnosprawnych nie odbywa się na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lecz odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.

Ustawodawca zdefiniował dwie formy rehabilitacji, są to:

rehabilitacja zawodowa, która ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy i **rehabilitacja społeczna**, której celem jest umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym.

Wybrane formy wsparcia i uprawnienia osób z niepełnosprawnością:

Osoba z niepełnosprawnością zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może korzystać m.in. z takich form wsparcia jak udział w szkoleniach, stażach, pracach interwencyjnych, przygotowania zawodowego dorosłych, czy studiów podyplomowych. Może ze środków PFRON otrzymać jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej na jednego członka założyciela spółdzielni oraz na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu, w wysokości określonej w umowie zawartej ze starostą.

Osoba niepełnosprawna prowadząca działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne może otrzymać, ze środków PFRON, dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności, oczywiście po spełnieniu wymagań ustawowych w tym zakresie.

Osobie zatrudnionej, która w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej utraciła zdolność do pracy na dotychczasowym stanowisku, pracodawca

Już 20-minutowy spacer, trzy razy w tygodniu zmniejsza ryzyko chorób układu krążenia czy udaru mózgu, poprawia samopoczucie, kondycję i wzmacnia odporność. Przejście dziennie około 2 km jest jednym z najlepszych sposobów fizjoprofilaktyki osteoporozy, która może dotyczyć co trzeciej kobiety po 50. roku życia.

Aktywność ruchowa człowieka, w każdym wieku jest naturalną potrzebą organizmu, przez co warunkuje prawidłowe jego funkcjonowanie.

Aktywny wypoczynek i sport to najlepsze lekarstwo na problemy i bóle czujące dnia codziennego.

jest obowiązany wydzielić lub zorganizować odpowiednie stanowisko pracy z podstawowym zapleczem socjalnym, nie później niż w okresie trzech miesięcy od daty zgłoszenia przez tę osobę gotowości przystąpienia do pracy. Zgłoszenie gotowości przystąpienia do pracy powinno nastąpić w ciągu miesiąca od dnia uznania za osobę niepełnosprawną.

Czas pracy osoby niepełnosprawnej nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo. Czas pracy osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. Osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych. Powyższej regulacji nie stosuje się do osób zatrudnionych przy pilnowaniu oraz

gdy, na wniosek osoby zatrudnionej, lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne pracowników lub w razie jego braku lekarz sprawujący opiekę nad tą osobą wyrazi na to zgodę.

Osoba niepełnosprawna ma **prawo do dodatkowej przerwy** w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek. Czas przerwy wynosi 15 minut i jest wliczany do czasu pracy.

Osobie zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności przysługuje **dodatkowy urlop wypoczynkowy** w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym. Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego osoba ta nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia jej do jednego z tych stopni niepełnosprawności. Należy jednak pa-

miętać, że są odstępstwa od tej zasady i dodatkowy urlop, o którym mowa nie przysługuje osobie uprawnionej do urlopu wypoczynkowego w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych lub osobie uprawnionej do urlopu dodatkowego na podstawie odrębnych przepisów (jeżeli jego wymiar stanowi min. 10 dni).

Osoba o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ma **prawo do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia** w wymiarze

do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym, a także w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

Uwaga! Należy jednak pamiętać, że łączny wymiar dodatkowego urlopu i zwolnienie od pracy w celu udziału w turnusie reha-

bilitacyjnym nie mogą przekroczyć łącznie 21 dni roboczych w roku kalendarzowym.

W ramach rehabilitacji społecznej ze środków PFRON możliwe jest uzyskanie przez osoby z niepełnosprawnościami w miarę posiadanych przez powiaty środków **dofinansowania**, w szczególności:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabili-

tacyjnych,

- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika.

Powiaty realizują również **zadania fakultatywne m.in. Pilotażowy Program Aktywny Samorząd**, program finansowany jest ze środków PFRON. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

Opracował: Łukasz Nyczkowski

Realizacja **DJ**
PRESA

Wielkopolskie Centrum Pomocy Prawnej i Mediacji
ul. Osiedlowa 19, 64-300 Nowy Tomyśl

Informator został sfinansowany ze środków z budżetu Powiatu Poznańskiego
w ramach dotacji z budżetu państwa.